

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Благодійний фонд сприяння розвитку освіти
імені Бориса Грінченка

Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки

Матеріали IV щорічної

Всеукраїнської науково-практичної конференції

27 березня 2014 року
м. Київ

The article analyzes efficiency of conversation as a method of monitoring knowledge among students of the 5th-7th forms of secondary school. It defines practical implementation of the conversation and its educational and training possibilities during the lessons of Ukrainian language.

Key words: control of knowledge, oral checking, conversation as a method of monitoring.

УДК 37.026

Петрик А.В.

аспірантка, викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання

Педагогічного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка

ЗАСОБИ МЕДІА-ОСВІТИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті визначено термін «медіа-освіта» та «медіа-текст». Висвітлено класифікацію засобів медіа-освіти. Розглянуто теоретичні та практичні аспекти застосування засобів медіа-освіти на уроках іноземних мов. Зазначено переваги застосування медіа-засобів на уроках іноземних мов.

Ключові слова: медіа-освіта, засоби медіа-освіти, медіа-текст, іноземні мови, форми роботи, методика навчання

Постановка проблеми. Модернізація освіти спрямована на забезпечення сучасних економічних, політических, наукових, технологічних та освітніх потреб суспільства. ЮНЕСКО наголошує, що формування іншомовної компетентності кожної особистості – загальна вимога часу. Адже в глобалізованому світі іноземні мови стали засобом міжнаціональних комунікацій. Саме тому сучасним вчителям іноземних мов слід вміти адаптуватися до швидких змін життя і застосовувати ті форми, методи, прийоми і засоби роботи під час навчально-виховного процесу, які пайкранці формують іншомовну компетентність учнів і відповідають вимогам і потребам суспільства.

Інформаційно-комунікаційне середовище, що стрімко розвивається, ставить свої вимоги освітням. Відтак вчителям слід організовувати процес навчання, застосовуючи саме ті засоби, які є

популярними серед молоді. Це, насамперед, телебачення, Інтернет, мобільні телефони. Вони визнані найпопулярнішими медіа-засобами отримання інформації у сучасного покоління і мають найбільший вплив на життя всього суспільства в цілому. Проте вітчизняні та зарубіжні дослідники цієї сфери констатують брак медіа-культури у більшості користувачів, що свідчить про невміння аналізувати та вибирати необхідну й корисну інформацію із медіа-ресурсів. Тому вчителі іноземних мов можуть інтегрувати засоби медіа-освіти в навчально-виховний процес з метою формування не лише іншомовної, а і медіа-культури особистості учня.

Мета статті – розглянути теоретичні та практичні аспекти застосування засобів медіа-освіти на уроках іноземних мов, висвітлити класифікацію засобів медіа-освіти, зазначити переваги застосування медіа-засобів на уроках іноземних мов.

Аналіз наукових джерел. Теорія і практика медіа-освіти в сучасній освіті стає предметом наукового дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжніх учених, привертая увагу до широкого кола проблем: дослідження мас-медіа в цілому, моделей і методів медіа-освіти (Л. Зазнобіна, В. Іванов, Л. Маєстерман, Г. Онкович, С. Пензін, Ю. Усов, О. Федоров, О. Шариков, Е. Харт, Р. Хоббс та ін.); психолого-педагогічні дослідження з питань медіа-освіти (Л. Баженова, О. Барапов, О. Бондаренко, Н. Габор, Л. Зазнобіна, О. Снічкін, О. Федоров, О. Шариков та ін.); роль засобів масової комунікації у вихованні учнівської молоді (С. Дорогий, В. Лисанчук, Т. Свистельников, Г. Усов); вітчизняний та світовий досвід медіа-освіти (А. Дильжан, О. Нечай, О. Самарцев, О. Шариков, С. Черкашин).

Питання медіа-освіти дітей та учнівської молоді розглядалися сучасними вітчизняними та зарубіжними науковцями в різних аспектах, а саме: естетичне виховання школярів на матеріалі екранних мистецтв – О. Федоров; медіа-культура старшокласників (на матеріалі кіноопреси) – О. Мурюкіна; роль розважальних програм центральних каналів телебачення України як чинник морального підтримання підлітків – О. Невмержицька; мас-медійні навчальні технології у середніх закладах освіти США – С. Шумасва; розвиток і функціонування медіа-педагогіки, медіа-дидактики та медіа-виховання – Г. Онкович; формування критичного ставлення до отриманої з різних джерел негативної інформації – Б. Потятник.

Проте теоретичні та практичні засади застосування засобів медіа-освіти на уроках іноземних мов потребують більш детального дослідження.

Виклад основного матеріалу. Політичний, соціальний, економічний, науковий, освітній і технологічний розвиток держави повинно мірою пов'язаний з комунікативними процесами, які стали соціально-культурним явищем і стосуються різних видів діяльності людини. Значний і постійно зростаючий обсяг інформації людина одержує через засоби масової інформації. У Паризькій програмі з медіа-освіти (від 22 червня 2007 р). ЮНЕСКО висновує, що мас-медіа має могутній силу в сучасному суспільстві і наголошує на обов'язковій інтеграції медіа-освіти в навчально-виховний процес. Адже сьогодні *medіа-освіта* – це частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіа-культури, підготовку особистості до взаємодії з сучасною системою мас-медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Також зафіксовано, що *medіа-освіта* – це навчання теорії та практичних умінь для опанування сучасних мас-медіа, що розглядаються як частина специфічної, авторської галузі знань *уходагогічної* теорії та практиці [1].

До засобів медіа-освіти належать *традиційні засоби масової інформації* (друковані видання (газети, журнали), радіо, кіно, телебачення, відео) та *новітні технології* (комп'ютер, Інтернет, мобільна телефонія). Мета медіа-освіти навчити особистість за допомогою засобів медіа-освіти розуміти медіа-культурне середовище, що її оточує, та брати активну участь у його житті.

Г. Онікович визначає, що, згідно з соціально-педагогічною класифікацією, засоби медіа-освіти поділяються за: *типом основного засобу медіа* (преса, радіо, кіно, телебачення, відео, комп'ютерні мережі та ін.); *каналом сприйняття* (аудіо, відео, аудіовізуальні, знакові – текстові, графічні); *місцем використання* (індивідуальне, групове, масове, домашнє, робоче, транспортне та ін.); *містком інформації, напрямом соціалізації* (ідеологічне, політичне, морально-виховне, пізнавально-навчальне, естетичне, екологічне, економічне); *функціями та цілями використання* (одержання інформації, освіта, спілкування, розв'язання проблем, розвага, соціальне управління); *результатом впливу на особистість* (розвиток світогляду, самонімання, самовиховання, самопідготовка, самоствердження, самовизначення, регуляція стану, соціалізація) [4].

На жаль, сьогодні в Україні застосування засобів медіа-освіти на уроках, зокрема іноземних мов, має фрагментарний характер. Застосування вчителем іноземних мов на уроках засобів медіа-освіти формує іншомовну компетентність учнів, навчає їх критично аналізувати медіа-тексти і створювати власні. *Media-текст* – це повідомлення, текст будь-якого медійного виду або жанру, пов'язаний з кінематографом, радіо, телебаченням, відео. Інтернетом, мобільними телефонами тощо [3, 23]. Наприклад, друкований текст у пресі; фотогляображення, аудіовізуальні зображення або їх фрагменти в кіно та на телебаченні; повідомлення по радіо, реклама, етикетка на будь-якій продукції. SMS-повідомлення, MMS-повідомлення, веб-сторінка, блог, віртуальні фотоальбоми тощо.

Добираючи форми, методи та прийоми роботи із застосуванням засобів медіа-освіти на уроках іноземних мов вчителі навчають дітей аналізувати, синтезувати, порівнювати, оцінювати, приймати рішення, висловлювати власну думку засобами іноземної мови.

Використання засобів медіа-освіти під час викладання іноземних мов:

- підвищують якість іншомовної компетентності учнів, а саме: мовної, мовленнєвої, соціокультурної, полікультурної;
- в наочній формі представляють явища, процеси, події тощо відповідно до вікових та індивідуальних особливостей учнів;
- надають доступ до аутентичних медіа-текстів (анімаційних фільмів, кінофільмів, телевізійних програм, відеороліків, малюнків, графіків, фотографій, матеріалів сайтів тощо), перегляд та прослуховування яких дозволяє учням удосконалувати фонетичні, лексичні, граматичні навички, а також навички аудіювання, читання, письма та говоріння;
- залишають учнів до інтерактивного навчання;
- формують культурологічні знання учнів, увагу, нам'ять, естетичний смак, пізнавальну активність;
- розвивають різні види мислення (критичне, логічне, образне, творче);
- формують навички самостійної роботи;
- розширяють світогляд;
- розвивають творчі здібності.

Тотуючись до уроків іноземних мов вчителям слід добирати пізнавально-інформаційний матеріал відповідно до навчальної про-

грами, а також користуватися під час уроків додатковими ресурсами мережі Інтернет та використовувати за необхідності комп'ютерний програмно-методичний комплекс «Інтерактивна дошка», який має властивості традиційної шкільної дошки, але з розширеними можливостями графічного коментування екранних зображень, що дозволяє збільшити навчальні навантаження під час викладання предмета, сприяє креативному навчанню, побудованому на аудіовізуальному діалозі.

Науковці пропонують застосовувати різні способи навчальної діяльності із використанням засобів медіа-освіти, а саме: *дескриптивний* (переказування медіа-тексту, перелік дійових осіб і подій); *особистісний* (опис стосунків емоцій, спогадів, які викликає медіа-текст); *аналітичний* (аналіз структури медіа-тексту, мовних особливостей, поглядів); *класифікаційний* (визначення місця твору в історичному контексті); *пояснювальний* (формування суджень про медіа-текст у цілому або про його частини); *оцінний* (висновок про гідність медіа-тексту на основі особистісних, моральних чи формальних критерій).

Слід зазначити, що різні форми організації роботи на уроках іноземних мов (індивідуальна, фронтальна, робота в парах, робота в малих групах, самостійна робота, ігри, проектна робота) із застосуванням засобів медіа-освіти сприятимуть формуванню іншомовної компетентності та медіа-культури учнів. Методика роботи із медіа-текстами засобів медіа-освіти на уроках іноземних мов співвідноситься із методикою організації роботи з мовленнєвим матеріалом (завданнями для формування, розвитку та удосконалення навичок аудіювання, читання, письма та говоріння). Отже, робота з будь-яким медіа-текстом складається з трьох основних етапів: підготовча робота (введення в ситуацію), безпосередня робота з медіа-текстом, після текстова (вихід на не підготовлене мовлення).

Для досягнення мети вчителі мають чітко визначити:

- який матеріал, згідно з навчальною програмою, необхідно використати;

- які засоби застосовувати для організації роботи з матеріалом;
- які форми роботи застосовуватимуться для досягнення мети.

На прикладі роботи з аудіовізуальним медіа-текстом, продемонструємо етапи та форми роботи організації навчального процесу на уроці англійської мови в старшій школі.

Тема "Music" («Музика»), підтема "Favourite Musical Group or Soloist" («Улюблена група або музичний виконавець»).

Засоби медіа-освіти: мультимедійний засіб (комп'ютер, мультимедійна дошка, відео, презентація *Power Point*).

Форми роботи: індивідуальна, фронтальна, робота в парах, робота в малих групах, самостійна робота, ігри, проектна робота).

I этап. Введення в ситуацію (див. рис. 1–4).

1. Подивіться на дошку і закінчіть фразу *It's never too late ... (Відповіді дітей, обговорення).*
2. Насправді *It's never too late* – це назва пісні, яку виконує група *Three Days Grace*. Чи знаєте ви, що це за група? (*Відповіді дітей*).
3. Учитель розповідає учням про групу (імена музикантів та соліста, коротко повідомляє про найвизначніші пісні в творчості групи (рис. 1, 3), найпопулярніші пісні (рис. 2) та жанр, у якому вона виступає.

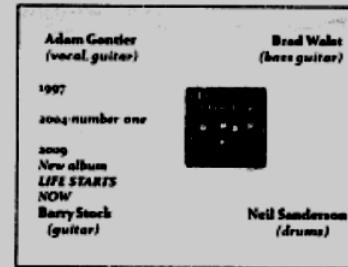

Рис. 1

Рис. 2

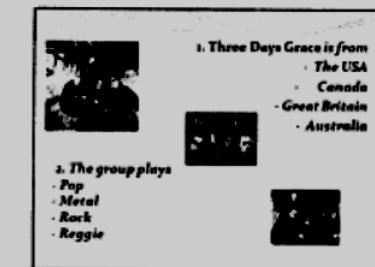

Рис. 3

- Обговоріть (у парах) характерні риси жанру «рок», використовуючи слова з таблиці (рис. 4).
- Як ви ставите до пісень цього жанру?

What's your attitude to rock?			
gentle	violent	energetic	beautiful
bad	good	downbeat	background
lonely	hurt	depressing	rhythmic
lonely	healing	and	

Рис. 4

III етап. Робота з медіа-текстом (рис. 5–7).

- Учні переглядають відеокліп групи *Three Days Grace* на пісню *Never too Late*. Висловлюють своє враження, використовуючи слова з таблиці.
- Розташуйте рядки куплету пісні в правильному порядку (рис. 5); вставте пропущені слова (по смислу) (рис. 5–7); поставте дієслова у правильній граматичній формі (рис. 6), вставте іменники на місці пропусків (по смислу) (рис. 7).
(До кожного куплету пісні завдання можуть бути однотипними або різними.)

*Never Too Late**
Put the lines in the correct order.
Put the lines in the order with meanings
words
Refrain

— Who would have guessed it
— This world will never be
— It's never too late
— To make you feel like it's not
— too late
— What I expected
— And if I don't belong
— Everything that I own
— I will not leave alone

Fill in the gaps with correct words
Refrain

No one will ever see
The side of me,
And if there's something
wrong
Who would (1)_____ it
And I (2)_____ alone
Everything that I own
It's never too late
It's never too late

Verse 1:
____ if I say
I'll be (3)_____
You want to end your
Now and (4)_____
To stay (5)_____
It's never too late
It's never too late

Рис. 5

Рис. 6

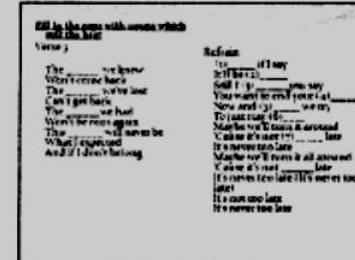

Рис. 7

III етап. Вихід на піснідіянулене моделювання (рис. 8).

- Уявіть, що ви музичні критики. Охарактеризуйте творчість групи, спираючись на уже відомі вам факти (рис. 8).

1. Own attitude to the kind of music you want to tell about
a. Fast file of the group (the singer)
b. The most popular albums (first) the group (the singer) recorded
c. The main idea of the song (the clip)
(do you understand it?)
d. Feelings that the song (the clip) evokes

Рис. 8

- Підготуйте (за відповідним планом) рокнівідь-презентацію про улюблену музичну групу (соліста).

Завдання можуть бути різного характеру й залежати від теми уроку. Наприклад, лійомка відеоклеренса, інтерв'ю, реклами агенції з організації свят, епізод із улюбленого фільму, треки для розважальних програм, колажі, книжки, журнали, презентації *PowerPoint* тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, застосовуючи різні засоби медіа-освіти на уроках іноземних мов вчителі

одночасно формують медіа-культуру учнів та їх іншомовну компетентність. Для роботи з медіа-текстами підходять різні форми, методи та прийоми організації роботи, все залежить від творчого і методичного підходу педагога. Проте для досягнення цілей медіа-освіти, пов'язаних із розвитком умінь учнів знаходити, готувати, передавати і отримувати необхідну інформацію, вчителям іншомовних мов слід бути компетентними щодо організації навчально-виховної роботи із засобами медіа-освіти. Тому вбачаємо за необхідне розробити методичний матеріал для застосування засобів медіа-освіти на уроках іншомовних мов.

Джерела

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.ispp.org.ua/news_44.htm
2. Інъ С.В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутнього вчителя іншомовні мови засобами медіаосвіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук ; спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / С.В. Інъ. - Житомир, 2014. - 20 с.
3. Медіаосвіта та медіаграмотність : підруч. / [ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волонченко ; за наук. ред. В.В. Різун]. - К. : Центр Вільної Преси, 2013. - 352 с.
4. Онконич Е.В. Медіаосвіта (Загальний курс) : програма наоч. курсу для студ. вищ. навч. закл. [Електронний ресурс] / Е.В. Онконич. - Режим доступу : edu.of.ru/attach/17/82979.doc від 21.09.2011

В статье определены понятия «медиаобразование» и «медиатекст». Освещена классификация средств медиаобразования. Рассмотрены теоретические и практические аспекты использования средств медиаобразования на уроках иностранных языков. Определены преимущества использования средств медиаобразования на уроках иностранных языков.

Ключевые слова: медиаобразование, средства медиаобразования, медиатекст, иностранные языки, формы и методы обучения.

The article defines the concepts of "media education" and "media text". It highlights classification of means of media education. It presents theoretical and practical aspects of the use of means of media education at foreign languages lessons. It determines advantages of the use of means of media education at foreign languages lessons.

Key words: media education, means of media education, media text, foreign languages, forms and methods of teaching.

УДК 378.004

Процька С.М.

викладач кафедри теорії та історії педагогики
Гуманітарного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ КОМП’ЮТЕРНО ЗОРІЄНТОВАНОЇ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

У статті розглянуту педагогічні умови формування професійних компетентностей у майбутніх філологів засобами комп’ютерно зорієнтованої методичної системи навчання.

Ключові слова: педагогічні умови, професійна компетентність, комп’ютерно зорієнтована методична система навчання, засоби комп’ютерно зорієнтованої методичної системи навчання.

XXI ст. диктус нові вимоги до підготовки нових фахівців, у яких професіоналізм і компетентність поєднуються з широтою мислення та неординарністю підходів до наукових, виробничих і життєвих проблем, що можливо лише за умови організації і забезпечення навчальної та наукової роботи у вищих навчальних закладах на рівні, який відповідає запитам сучасного інформаційного суспільства.

Одним із реальних шляхів інформатизації навчального процесу, підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, активізації навчально-пізнавальної і науково-дослідної діяльності студентів ВНЗ, розкриття їхнього творчого потенціалу, збільшення ролі самостійної та індивідуальної роботи, за словами М.І. Жалдака, є створення і широке впровадження у повсякденну педагогічну практику нових комп’ютерно зорієнтованих методичних систем навчання (КОМСН) на принципах поступового і неантагоністичного, без руйнівних перебудов і реформ, вбудовування інформаційно-комунікаційних технологій у діючі дидактичні системи, гармонійного поєднання традиційних і комп’ютерно зорієнтованих технологій навчання, не занеречування і відкидання здобутків педагогічної